

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 2	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 30	

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ: <https://logom.schools.ac.cy/el/yliko/didaktiko-yliko>

1. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, *Κείμενα Λογοτεχνίας Γ΄ Γυμνασίου*, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, 2014
2. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, βιβλίο μαθητή, ΥΠΠΑΝ (Έκδοση 2022)
3. Ο λόγος ανάγκη της ψυχής, βιβλίο εκπαιδευτικού (Έκδοση 2014)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ:

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο είναι η εξοικείωση των μαθητών/μαθητριών με τη λογοτεχνία ως αισθητικό, ιστορικό και κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο, ώστε να καλλιεργηθεί ο λογοτεχνικός τους γραμματισμός, να διευρυνθεί η μορφωτική τους συγκρότηση, να αναπτυχθεί η κριτική και αισθητική τους αντίληψη, καθώς και οι ικανότητες της ανάλυσης, της σύνθεσης και της αξιολόγησης. Ο λογοτεχνικός γραμματισμός και οι σχετικοί δείκτες επιτυχίας και επάρκειας αποτελούν βασικό άξονα της διδασκαλίας, **χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό**. Ιδιαίτερα οι δείκτες επάρκειας επικεντρώνονται σε πολύ **συγκεκριμένα και στοχευμένα διδακτέα**, τα οποία καθοδηγούν τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του μαθήματος, όπως αυτή προκύπτει από τους Δείκτες Επιτυχίας, οι οποίοι προσδιορίζουν τα *αξιολογητέα* μαθησιακά αποτελέσματα, ενώ τα στοιχεία λογοτεχνικού γραμματισμού αποκτούν νόημα μόνο αφού γίνει κατανοητή η λειτουργία τους στο κείμενο και η σχέση τους με το περιεχόμενο. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί καλούνται, κατά τη διδασκαλία, να κινηθούν **από το κείμενο προς το εκφραστικό μέσο** ή/και το χαρακτηριστικό και όχι αντίστροφα.

Για τον λόγο αυτόν, η παρακάτω **Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού** συγκεντρώνει τα βασικά στοιχεία που αναμένεται να κατακτηθούν στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, με στόχο την **ουσιαστική** και **στοχευμένη** στήριξη της **διδασκαλίας** και της **αξιολόγησης** ενός μαθήματος, που απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες του γυμνασιακού κύκλου. Για αναλυτικότερη ενημέρωση, και ιδιαίτερα για τον ορισμό των επιμέρους στοιχείων και χαρακτηριστικών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανατρέξουν στο θεωρητικό υλικό για τον Λογοτεχνικό Γραμματισμό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Συγκεκριμένα, η Σύνοψη Λογοτεχνικού Γραμματισμού περιλαμβάνει μόνο τα βασικά στοιχεία που αφορούν στη δημοτική και παραδοσιακή ποίηση, στη μοντέρνα ποίηση και στην πεζογραφία και τα οποία θα αποτελούν στο εξής τον **οδηγό** μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικού κατά τη **διδασκαλία και την αξιολόγηση** του μαθήματος της Λογοτεχνίας.

Σε συνάφεια με τα πιο πάνω, σημειώνεται ότι τα **σχήματα λόγου** (παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση) **εντάσσονται στα εκφραστικά μέσα** και, επομένως, **θα χρησιμοποιείται, στο εξής, μόνο ο γενικότερος όρος «εκφραστικά μέσα»**, τόσο στη διδασκαλία όσο και στην αξιολόγηση του μαθήματος. Σημειώνεται, επίσης, ότι **βασικές αρχές** που διέπουν, στο εξής, τη διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων είναι: (α) η έμφαση στο **περιεχόμενο** και στα βασικά - διαχρονικά **μηνύματα** των κειμένων, (β) η σχέση τους με τα **ιστορικά, κοινωνικά και καλλιτεχνικά-αισθητικά συμφραζόμενα**, (γ) η **επικαιροποίηση** και (δ) η **διακειμενική** (μέσω της συνεξέτασης/συνανάγνωσης), η **διαθεματική** (σε συνδυασμό με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως π.χ. η Ιστορία, η Νέα Ελληνική Γλώσσα κ.ά.) και **διακαλλιτεχνική** τους **προσέγγιση** (σε σχέση με τις εικαστικές τέχνες, τη Μουσική κ.ά.).

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ:

(α) Γνωστικό Περιεχόμενο: Εστιάζει στην απόκτηση σφαιρικών γνώσεων για τη λογοτεχνική παραγωγή και στην καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού. Επιδιώκει τη γλωσσική και αισθητική αγωγή των μαθητών/μαθητριών, την ανάδειξη της σχέσης της λογοτεχνίας με την πραγματικότητα, τη διαθεματική σύνδεσή της με άλλες τέχνες και επιστήμες, καθώς και τη διαμόρφωση μιας μόνιμης εξωσχολικής αναγνωστικής συνήθειας. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στην έρευνα και την ανακάλυψη, στην ορθή αξιοποίηση της λογοτεχνικής ορολογίας, καθώς και στην κατανόηση των κειμένων μέσα στο ιστορικό, γεωγραφικό και κοινωνικό τους πλαίσιο, σε σύνδεση με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

(β) Αξιακό Περιεχόμενο: Στοχεύει στη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών μέσα από την επαφή με τα κείμενα. Οι μαθητές/μαθήτριες ευαισθητοποιούνται γύρω από την πολιτισμική κληρονομιά και τα ανθρώπινα δικαιώματα (ελευθερία, δημοκρατία, αλληλεγγύη, σεβασμός στη διαφορετικότητα), ενώ παράλληλα αναπτύσσουν το αισθητικό τους κριτήριο και στρέφονται σε δημιουργικές δραστηριότητες στον ελεύθερο χρόνο τους. Η συσχέτιση των θεμάτων των λογοτεχνικών έργων με σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα συμβάλλει στην επικαιροποίηση του λογοτεχνικού λόγου και στην ανάπτυξη υπεύθυνης κοινωνικής στάσης.

(γ) Κομβικές Δεξιότητες 21ου Αιώνα: Αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός κριτικά εγγράμματος πολίτη. Μέσα από τη συγκριτική ανάγνωση, οι μαθητές/μαθήτριες αναπτύσσουν αναλυτική, συνθετική και κριτική σκέψη, αναγνωρίζουν πολλαπλές οπτικές γωνίες και κατανοούν τη διαδικασία της καλλιτεχνικής γραφής όχι ως απλή περιγραφή, αλλά ως δυναμική παρέμβαση και αναδημιουργία της πραγματικότητας. Παράλληλα, καλλιεργούν την ικανότητα παραγωγής δομημένου προφορικού και γραπτού λόγου, αξιοποιώντας κατάλληλα τη λογοτεχνική ορολογία και τεκμηριώνοντας τις απόψεις τους.

ΣΥΝΟΨΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
Τα γένη της Λογοτεχνίας	Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο
A. Δημοτική Ποίηση	
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση
Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης	- Κανόνας της ισομετρίας - Δεκαπεντασύλλαβος στίχος - Επαναλήψεις - Σχήμα των τριών - Σχήμα του αδυνάτου - Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων) - Λιτός και ζωντανός λόγος
B. Παραδοσιακή Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή

Γ. Μοντέρνα Ποίηση

Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη, χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <u>ποιητικού υποκειμένου</u> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο - Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης - Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων - Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες - Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων
Δ. Πεζογραφία	
Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	- Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) - Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): - <u>Ομοδιηγητικός</u>: συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (<u>αυτοδιηγητικός</u>) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερεύων χαρακτήρας. - <u>Ετεροδιηγητικός</u>: δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). - Πρόσωπο αφήγησης: - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) - Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία:</u> συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	- Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος - Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <u>αναδρομή</u> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που

	προηγήθηκαν της κύριας δράσης), <i>πρόληψη/προοικονομία</i> (προαναγγελία γεγονότων που θα συμβούν αργότερα), <i>επιτάχυνση</i> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Χιούμορ • Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	<u>Τρόποι έκφρασης του χιούμορ:</u> λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία:</u> δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α. ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ-ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ Θέλει αρετήν και τόλμην η Ελευθερία... Κείμενο 1: Διονύσιος Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», «Η νύχτα της Εξόδου» (σχεδιάσματα β' και γ') (σελ. 21)	4
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα - Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα).	1. α. Αναγνώριση του ποιητικού υποκειμένου και διάκρισή του από τον δημιουργό του ποιήματος, Διονύσιο Σολωμό β. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει τα βιώματα, τις σκέψεις και τις αξίες των Ελεύθερων Πολιορκημένων.	
2. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον	2. α. Εντοπισμός της μεταφορικής και της συμβολικής λειτουργίας των λέξεων και των εικόνων του ποιήματος β. Αναγνώριση των ποιητικών συμβόλων (φύση, φως, σκοτάδι, ελευθερία, θάνατος) και ερμηνεία της συμβολής τους στη διαμόρφωση του νοήματος	

συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο το ποιητικό λεξιλόγιο και οι γλωσσικές επιλογές αποδίδουν τη δραματικότητα, τον ηρωισμό και την ψυχική δύναμη των πολιορκημένων.	
3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.	3. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων της ποιητικής γλώσσας β. Εξέταση της συμβολής τους στην ανάδειξη του νοήματος, της ατμόσφαιρας και της συναισθηματικής έντασης του ποιήματος γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο το ιστορικό γεγονός προσλαμβάνεται και αναπαρίσταται στην ποιητική τέχνη (η κίνηση από τον εξωτερικό εχθρό που πολιορκεί την πόλη στη φύση και τον εσωτερικό εχθρό που πολιορκεί την ψυχή).	
4. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».	4. Αναγνώριση του συλλογικού χαρακτήρα του ποιήματος («ποίηση του εμείς») και εξέταση του τρόπου με τον οποίο αναδεικνύονται η συλλογική ευθύνη, η αυτοθυσία και ο κοινός αγώνας για την ελευθερία.	
5. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	5. α. Ένταξη του ποιήματος στο ιστορικό και γραμματολογικό του πλαίσιο και σύνδεσή του με την Έξοδο του Μεσολογγίου. β. Εντοπισμός των ιδεών της ελευθερίας, της αυτοθυσίας και της αγάπης για την πατρίδα, όπως παρουσιάζονται στο ποίημα. γ. Συσχέτιση του ιστορικού γεγονότος της Εξόδου του Μεσολογγίου με το περιεχόμενο και τα νοήματα του ποιήματος δ. Σύγκριση της κυριολεκτικής σημασίας της γλώσσας στην ιστορική αφήγηση με τη μεταφορική/συμβολιστική λειτουργία της στην ποίηση	
6. Να μελετούν και να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική, διαθεματική και διακαλλιτεχνική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.	6. α. Συσχέτιση του λογοτεχνικού κειμένου με άλλα λογοτεχνικά έργα και με άλλες μορφές τέχνης (π.χ. θέατρο, μουσική, εικαστικές τέχνες, κινηματογράφος), μέσα από διακειμενικές και διακαλλιτεχνικές συνδέσεις β. Αξιοποίηση γνώσεων από άλλα διδακτικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για την κατανόηση του ιστορικού και ιδεολογικού πλαισίου και την ερμηνεία των νοημάτων του κειμένου γ. Εξοικείωση με τη διακαλλιτεχνική προσέγγιση του κειμένου (μελοποιημένη απόδοση του ποιήματος από τον Γ. Μαρκόπουλο «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» και τον Τ. Αρβανιτάκη «Ξανθός Απρίλης» και τους πίνακες του Ε. Ντελακρουά)	
7. Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	7. Ερμηνεία των αξιών της ελευθερίας, της αυτοθυσίας, της δημοκρατίας, της συλλογικής ευθύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, όπως αναδεικνύονται στο	

	ποίηση, και συσχέτισή τους με τον ρόλο του σύγχρονου ενεργού πολίτη.	
	Β. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ	
	Κείμενο 2: Σωτήρης Δημητρίου, «Το ποταμάκι με τους γυρίνους» (σελ. 56)	4
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα- Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να εντοπίζουν επεισόδια ή σκηνές σε ένα αφηγηματικό κείμενο. 2. Να κατανοούν το γεγονός ότι στα λογοτεχνικά κείμενα η πλοκή δεν συμπίπτει πάντα με τη γραμμική εξέλιξη της ιστορίας. 3. Να αναγνωρίζουν το αντικείμενο του αφηγείσθαι - το πρόσωπο και το πράγμα-που καθορίζει το πρόσωπο και τον τύπο της αφήγησης. 4. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους, να διακρίνουν τους τρόπους απόδοσης του λόγου των προσώπων και να κατανοούν τη λειτουργία τους στο κείμενο. 5. Να αναγνωρίζουν τις βασικές αφηγηματικές τεχνικές που σχετίζονται με τον χρόνο και να κατανοούν τη λειτουργία τους στην οργάνωση της αφήγησης.	1. Εντοπισμός και διάκριση των βασικών επεισοδίων ή σκηνών του αφηγηματικού κειμένου 2. Διάκριση της ιστορίας από την πλοκή και εξέταση του τρόπου με τον οποίο η αναδρομική αφήγηση διαφοροποιεί τη γραμμική εξέλιξη της ιστορίας. 3. α. Αναγνώριση της πρωτοπρόσωπης αφήγησης β. Αναγνώριση του ομοδιηγητικού αφηγητή (αφηγητής-μάρτυρας) και του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζει τα γεγονότα και τα πρόσωπα. γ. Εξέταση του αντικειμένου της αφήγησης (γεγονότα, εμπειρίες, σκέψεις και συναισθήματα) και της συμβολής του στην ανάδειξη του κοινωνικού αποκλεισμού, της διαφορετικότητας και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας 4. α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, σχόλιο) και των τρόπων απόδοσης του λόγου των προσώπων (ευθύς και πλάγιος λόγος) στο διήγημα. β. Εξέταση της λειτουργίας των αφηγηματικών τρόπων και των τρόπων απόδοσης του λόγου των προσώπων στη σκιαγράφηση του πρωταγωνιστή και στην ανάδειξη της νοσταλγίας, της ταπείνωσης και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η εναλλαγή αφήγησης, διαλόγου και αφηγηματικού σχολίου συμβάλλει στην ανάδειξη του κεντρικού μηνύματος του διηγήματος. 5. α. Αναγνώριση της αναδρομικής αφήγησης και διάκριση του χρόνου της ιστορίας από τον χρόνο της αφήγησης β. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η αναδρομική αφήγηση συμβάλλει στη σκιαγράφηση του χαρακτήρα	

	του Τζιμ και στην ανάδειξη της νοσταλγίας, της ταπείνωσης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο η οργάνωση του αφηγηματικού χρόνου συμβάλλει στην κορύφωση της συγκίνησης και στην ερμηνεία του κεντρικού μηνύματος του διηγήματος.	
	Γ. ΤΑ ΟΠΛΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΙΔΑΝΙΚΑ	
	Κείμενο 3: Μίλτος Σαχτούρης, «Το ψωμί» (σελ. 71)	4
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα- Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο, (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα).	1. Διάκριση ποιητικού υποκειμένου από το βιογραφικό πρόσωπο του ποιητή Μίλτου Σαχτούρη	
2. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	2. α. Αναγνώριση της μεταφορικής και συμβολικής λειτουργίας των λέξεων και των εικόνων του ποιήματος β. Ερμηνεία των ποιητικών συμβόλων και της συμβολής τους στην έκφραση του πολέμου, της πείνας, της ελπίδας και των ανθρωπιστικών αξιών γ. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο το ποιητικό λεξιλόγιο και οι γλωσσικές επιλογές διαμορφώνουν το συγκινησιακό και νοηματικό περιεχόμενο του ποιήματος.	
3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.	3. α. Αναγνώριση των εκφραστικών μέσων της ποιητικής γλώσσας β. Εξέταση της συμβολής τους στην ανάδειξη του νοήματος, της ατμόσφαιρας και της συναισθηματικής έντασης του ποιήματος	
4. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	4. α. Ένταξη του ποιήματος στο ιστορικό και γραμματολογικό του πλαίσιο β. Συσχέτιση του ποιήματος με τις εμπειρίες του πολέμου και τις συνθήκες της μεταπολεμικής περιόδου γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο οι ιστορικές συνθήκες επηρεάζουν τα θέματα και τα μηνύματα του ποιήματος.	
5. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου στο ποίημα.	5. α. Εντοπισμός των γλωσσικών, υφολογικών και μορφικών χαρακτηριστικών του ποιήματος β. Συσχέτιση της μορφής με το περιεχόμενο και εξέταση του τρόπου με τον οποίο στοιχεία, όπως ο ελεύθερος στίχος, οι διασκελισμοί (π.χ. «με μαχαίρι έκοβε και μοίραζε»: επιβράδυνση ανάγνωσης, προσμονή και στιγμιαία αγωνία, ανατροπή προσδοκίας, το μαχαίρι κόβει το ψωμί, δεν σκοτώνει, αντίθεση ανάμεσα στον πόλεμο και την ανθρωπιά) οι	

	επαναλήψεις, οι εικόνες, τα σύμβολα και η τυπογραφική διάταξη της λέξης «ο υ ρ α ν ό» (οπτική προβολή της λέξης, επιβράδυνση της ανάγνωσης και έμφαση στη συμβολική σημασία της λέξης: αίσθηση του απέραντου και του υψηλού, ενίσχυση της «δίψας για ουρανό», δηλαδή για ελευθερία, δικαιοσύνη, ελπίδα και πνευματική ανάταση) συμβάλλουν στην απόδοση του νοήματος και του μηνύματος του ποιήματος.	
	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ Αφιερώνονται έξι (6) διδακτικές περίοδοι κατά το Α' τετράμηνο, με βάση τις οδηγίες για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου (Βλ. Η λέσχη ανάγνωσης στη Λογοτεχνία Γυμνασίου και στη Λογοτεχνία Προσανατολισμού – Εμβάθυνσης Λυκείου «Λογοτεχνικό εργαστήρι – οι μαθητές ως συναναγνώστες»): https://sch.cy/sm/278/synoptikes_odigies_didaskalias_logotechnikou_vivliou_gym_lyk.pdf	6
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	12
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	9
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
Ένα (1) Διαγώνισμα διάρκειας σαράντα (40') λεπτών για κάθε τετράμηνο	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς Σημείωση: Για τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τις σχετικές οδηγίες για τη Λέσχη Ανάγνωσης (https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschianagnosis)